

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/100/2025
Identifikačné číslo spisu:	8814205991
Dátum vydania rozhodnutia:	19.08.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:8814205991.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ C. Ž., narodeného XX. K. XXXX, N. Č.. XX, 2/ N. Ž., narodenej XX. Z. XXXX, N. Č.. XX, zastúpených advokátom JUDr. Jozefom Pirkovským, Prešove, Hlavná č. 19, proti žalovanému Q.. I. K., narodenému XX. C. XXXX, F. Č.. XX, zastúpenému advokátom JUDr. Dušanom Kmecom, Vranov nad Topľou, M. R. Štefánika č. 2465, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 4C/126/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. októbra 2024 sp. zn. 7Co/60/2023, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalobcom 1/, 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 26. apríla 2018, č. k. 4C/126/2014-153 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“ alebo „rozsudok súdu prvej inštancie“) určil, že žalobcovia, každý z nich v podiele jednej polovice, sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností v k. ú. N.: novovytvorených parciel podľa geometrického plánu a výkazu výmer, číslo plánu 45332746-43/2014, vyhotoveného 28. apríla 2014, overeného 29. apríla 2014 Q.. X.R. J., a to novovytvorenej parcely číslo XXX/XX - trvalý trávnatý porast vo výmere 73 m², tvoriacej predtým časť parcely číslo XX/X, ako aj novovytvorenej parcely číslo XXX/XX - trvalý trávnatý porast vo výmere 212 m², tvoriacej predtým časť parcely číslo XX/X zapísaných na liste vlastníctva číslo XXX k. ú. N. a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcom trovy konania v rozsahu 100 %.

1.1. Vychádzajúc z ustanovenia § 854, § 134 ods. 1, 3 a 4, § 129 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“) súd prvej inštancie posudzoval splnenie podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. Uviedol, že na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobcovia sa prinajmenšom od roku 1994 stali dobromyseľnými držiteľmi predmetných nehnuteľností, ktoré boli nadobudnuté po odkúpení týchto A. N. od K. C. staršieho a ich darovaní žalobcom, a teda sa stali po ich držbe vlastníkmi. V tejto

súvislosti poukázal aj na správanie rodiny C., ktorí nemali námietky proti oploteniu predmetných nehnuteľností. Napriek oploteniu predmetných nehnuteľností, ich dlhodobému užívaniu žalobcami, proti tomuto sa nebránili. Až po snahe žalobcov uviesť do súladu stav faktický so stavom právnym, snažili sa žalobcom vrátiť prijaté peniaze za predmetné nehnuteľnosti a následný prevod týchto nehnuteľností na žalovaného bol podľa názoru súdu účelový, pretože predtým jednoznačne rešpektovali užívací stav predmetných nehnuteľností žalobcami. Svedok K. C. st., ako aj K. C. ml. uviedli, že A. N. boli odpredávané nehnuteľnosti pred domom žalobcov, ale v zmluve spísanej na obecnom úrade sa nachádzajú čísla odpredaných parciel, ktoré boli bližšie označené „rovnobežne s parc. č. XXX/X, ktorej vlastníkmi je Ž.R. C. a N. rod. N.“. Z toho logicky vyplýva, že nemohlo ísť iba o nehnuteľnosti pred domom, keď že v zmluve sa udávajú dve parcely, označené dvomi parc. číslami, a to XXX/XX a XXX/XX. Jedna bola pred parcelou č. XXX/X, ale druhá bola za touto parcelou, vzadu. Táto skutočnosť vyplýva aj z geometrického plánu a výkazu výmer č. 241/313-53/93 z júna 1993, ktorý bol vypracovaný pred kúpnu zmluvou vyhotovenou na obecnom úrade dňa 19. júla 1994, na ktorú sa žalobcovia odvolávajú. Tento geometrický plán zrejme poslúžil orientačne pri vyhotovení kúpnej zmluvy. Keďže parcela č. XXX/XX, ktorá bola vzadu za parcelou č. XXX/X (patriacou žalobcom) pokračovala ďalej za ďalšími parcelami - XXX/X, XXX/X, XXX/X a XXX/XX, (ako je to znázornené na vyššie spomínanom geometrickom pláne), z toho dôvodu v bode 3. je uvedené, že predávateľ súhlasí, aby kupiteľ časti uvedených (kúpených) parciel dal geodeticky zamerať a previesť do svojho vlastníctva. Z toho teda, podľa názoru súdu, jednoznačne vyplýva, že K. C., nar. XX. A. XXXX, ktorý bol vypočítaný súdom v tejto veci, predmetné nehnuteľnosti, uvádzané v kúpnej zmluve zo dňa 19. júla 1994, ako parcelu č. XXX/XX, ktorá bola vyhotovená z pozemno-knižnej parcely č. XX, previedol, odpredal právnej predchodkyni žalobcov. K výpovedi A. N. a K. C., ktorí boli účastníkmi kúpnej zmluvy, uzatvorenej dňa 19. júla 1994, súd prvej inštancie dodal, že ide o starších ľudí a títo sa nepresne v tejto veci vyjadrovali, čomu nasvedčuje, že K. C. st. ako svedok udával, že žiadne nehnuteľnosti A. N. neodpredával. A. N. uvádzala, že išlo o nehnuteľnosti v prednej časti. V kontexte vyššie uvedeného, v rámci hodnotenia dôkazov, mal súd prvej inštancie v danom prípade za preukázané, že právny predchodca žalovaného dňa 19. júla 1994 odpredal kúpnu zmluvou parcelu č. XXX/XX pred domom a parcelu č. XXX/XX za parcelou XXX/X, ktorej v čase uzatvorenia zmluvy boli vlastníkmi žalobcovia, a to časť parcely č. XXX/XX, ktorá je rovnobežná s parcelou č. XXX/X. Okrem toho je potrebné poukázať, že dohodnutá a vyplatená suma 4.000,- Sk iba za nehnuteľnosť v prednej časti by bola v zmysle vtedajších cenových relácií, za akých sa nehnuteľnosti, takého charakteru ako predmetné, predávali, vysoká, aj z toho je teda zrejmé, že bola odpredávaná väčšia výmera, ako to tvrdí žalovaný, a teda bola odpredávaná aj parcela za zadnou časťou nehnuteľnosti, vlastnícky patriacich v čase odpredania žalobcom. Súd prvej inštancie nepochyboval o ich dobromyseľnosti od tejto doby po tom, čo im ju A. N., ako dobromyseľná vlastníčka, darovala a oni ju užívali ako svoje vlastníctvo. Predmetné nehnuteľnosti žalobcovia čistili, oplocovali a užívali ich, proti čomu žalovaný, ani jeho právny predchodca, ktorý býval v obci, nič nenamietal. Zaslanie peňazí žalobcami právnomu predchodcovi žalovaného podľa súdu nespochybňovalo ich dobromyseľnosť, zrejme sa chceli vyhnúť zdĺhavému súdnemu konaniu, preto túto sumu zaslali právnomu predchodcovi žalovaného, ako to zdôrazňoval aj y zástupca žalobcov. Výslovil záver, že na základe zmluvy uzavretej v roku 1994, ktorá sa nespochybne týkala a predmetom ktorej boli nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom sporu, užívali žalobcovia a ich právna predchodkyňa v presvedčení, že im vlastníckym právom patria. Vychádzajúc z toho, že v zmysle poslednej vety § 129 Občianskeho zákonníka sa pri pochybnostiach predpokladá, že držba je oprávnená, žalobe vyhovel.

1.2. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“), po zrušení predchádzajúceho rozsudku sp. zn. 8Co/168/2018 zo 17. decembra 2018 Najvyšším súdom Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 2Cdo/205/2021 zo dňa 25. júla 2023, na odvolanie žalovaného novým rozsudkom sp. zn. 7Co/60/2023 z 24. októbra 2024 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvá výroková veta). Žalobcom priznal proti žalovanému náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania (druhá výroková veta).

2.1. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

2.2. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a z listinných skutočností vyvodil správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkázal. Vychádzajúc z výsledkov dokazovania, záver prvoinštančného súdu, podľa ktorého predmetom kúpnej zmluvy boli i geometrickým plánom novovytvorené parcely č. XXX/XX a č. XXX/XX, považoval odvolací súd za správny.

2.3. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie podľa odvolacieho súdu obsahuje náležité vysvetlenie dôvodov, na ktorých súd založil svoje rozhodnutie a jeho postup bol v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP. Po oboznámení sa s obsahom spisu dospel odvolací súd i k záveru, že všetky skutkové zistenia, ktoré súd prvej inštancie posúdil, sú správne a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. V konaní súdu prvej inštancie a skutkovom závere, ku ktorému z vykonaných dôkazov dospel, nebol odvolacím súdom zistený žiaden z dôvodov preukazujúcich nesprávne zistenie skutkového stavu. Zdôraznil, že pokiaľ ide o nadobudnutie nehnuteľností žalobcami neformálnou darovacou zmluvou od ich právnej predchodkyne A. N., táto okolnosť nevylučuje nadobudnutie vlastníckeho práva titulom vydržania. V prejednávanej veci žalobcovia od roku 1994 začali sporné nehnuteľnosti užívať na základe ústnej darovacej zmluvy a nehnuteľnosti užívali v dobrej viere, že im patria, boli dobromyseľní, ich držba nebola nikým a ničím rušená. Skutočnosť, že nedošlo k perfektnej, teda k platnej darovacej zmluve, na posudzovanie oprávnenosti držby žalobcov 1/, 2/ nemá podstatný vplyv. Za právne bezvýznamnú mal argumentáciu žalovaného, podľa ktorej mu žalobcovia pred podaním žaloby predložili návrh na uzavretie kúpnej zmluvy, predmetom ktorej boli sporné nehnuteľnosti. Ako to vyplýva z obsahu spisu, k vyhotoveniu tejto novej formálnej kúpnej zmluvy žalobcovia pristúpili až po tom, čo zistili, že nie sú zapísaní ako vlastníci nehnuteľností, a preto sa snažili o mimosúdne vyporiadanie tejto záležitosti. V tom čase však už bol zavŕšený proces vydržania nehnuteľností tvoriacich predmet sporu a to uplynutím 10 ročnej vydržacej doby počítanej od roku 1994.

2.4. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, § 453 ods. 3 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP; navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie.

3.1. Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí vôbec nevysporiadal s dôvodmi odvolania, podaného žalovaným, v ktorých žalovaný poukazoval na nasledovné: „K tomu žalovaný poukazuje na to, že v roku 1987 bolo na základe rozhodnutia zriadené právo osobného užívania k parc. č. XXX/X vo výmere 600 m², pričom táto parcela bola vytvorená z pôvodnej parcely vo vlastníctve K. C. st., ktorá bola v užívaní družstva. Na pojednávaní dňa 24.02.2015 A. N. uviedla, že od K. C. staršieho kúpila pozemok pred domom za 4000,- Sk. Kúpna zmluva bola uzavretá pred N. na obecnom úrade. Potom kúpil zať od mladšieho C. pozemok vzadu. Zmluva nebola vyhotovená. Podľa jej vyjadrenia starý plot nešiel dozadu (t. j. k parc. č. XXX/XX a parc. XXX/XX). K. C. starší na pojednávaní na mieste samom uviedol, že bol v jednaní s pani N.R., keď jej predával pozemok na druhej strane a ukazoval - pred rodinným domom žalobcov smerom k potoku. S pani N. neriešil nič v zadnej časti, riešil iba prednú časť. Ak teda A. N. kúpila od K. C. staršieho pozemok pred domom v roku 1994 v roku 1997 ani v po roku 1994 nemohla neformálne darovať žalobcom pozemok za domom označený ako parc. č. XXX/XX a par. č. XXX/XX a žalobcovia počas užívania týchto pozemkov nemohli byť dobromyseľní, že im tieto pozemky patria. Napriek uvedenému žalobcovia vo svojej žalobe uvádzajú, že od roku 1994 nerušene užívali všetky nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX a LV č. XXX kat. úz. N., majú za to, že je stav zápisu vlastníckych práv v súlade s platnou legislatívou. K takému záveru žalobcov neexistuje žiadny právny

dôvod, pretože k prevodu parciel č. XXX/.XX a parc. č. XXX/.XX z K. C. na A. N. nedošlo a následne nebola vyhotovená žiadna listina, na základ, ktorej by mal byť zapísaný vklad vlastníckeho práva do katastra v prospech žalobcov. Naviac, žalobcovia nikdy neplatili miestnu daň z nehnuteľnosti za tieto parcely, o preto nie je zrejmé, na základe čoho sa mohli považovať za vlastníkov s tým, že zápis vlastníckych práv by mal byť v súlade s platnou legislatívou. Na pojednávaní na súde prvej inštancie už žalobca tvrdil, že K. C. vyplatil 2000,- Sk, pretože ľudia doplácali pôvodným vlastníkom následne ešte 4000,- Sk, pretože chceli viac pozemku. Ako uviedla žalobkyňa v 2. rade, jej matka A. N. bola za K. C. starším, aby na nich previedol ďalšie nehnuteľnosti v prednej časti a tento na nich potom previedol za sumu 4000,- Sk ďalšie nehnuteľnosti, o čom bola na obecnom úrade spísaná zmluva. Následne nehnuteľnosti dali do poriadku tak, že časť vyklčovali, ohradili a začali užívať. V tomto vyjadrení je uvedený už nový termín oplotenia a užívania nehnuteľnosti. Kým v žalobe je to rok 1989, vo výpovedi už rok 1994. Z týchto vyjadrení žalobcov nepochybne vyplýva, že žalobcovia, tak ako aj iní nadobúdatelia stavebných pozemkov, v rámci pridelenia do osobného vlastníctva užívania vyplatili finančné prostriedky pôvodným vlastníkom pozemkov z dôvodu nízkej ceny (40 halierov za meter štvorcový), ktorá bola pôvodným vlastníkom vyplatená a z dôvodu nenarušenie medziludských vzťahov. Žalobkyňa v 2. rade svojou výpoveďou potvrdila, že A. N. oslovila K. C. staršieho v záujme prevodu pozemku v prednej časti. Ak by bolo pravdivé vyjadrenie žalobcu, že K. C. vyplatil finančné prostriedky z dôvodu, že chceli viac, ako im bolo pridelené v rámci osobného užívania, nebol už dôvod, aby A. N. vyplácala ďalšie finančné prostriedky pri uzavretí kúpnej zmluvy aj za terajšie parcely č. XXX/.XX a parc. č. XXX/.XX, resp. aby tieto nehnuteľnosti od neho kupovala pre seba a následne ich neformálne darovala žalobcom. K tomu žalovaný uvádza, že žalobcovia v roku 1994 boli vlastními parcely č. XXX/.X vo výmere 600 m². Ak by mali skutočne záujem o kúpu pozemkov od K. C. aj v zadnej časti (teraz parcela č. XXX/.XX a parc. č. XXX/.XX) nebolo potrebné, aby A. N. uzatvárala zmluvu na obecnom úrade v prospech seba. Žalobcovia mohli uzavrieť s K. C. perfektnú kúpnu zmluvu aj s podaním návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra. Ak A. N. výslovne uviedla, že v roku 1994 kúpila len pozemok v prednej časti, čo potvrdila aj jej dcéra, žalovaná v 2. rade, ako aj svedok K. C. starší, bez ohľadu, čo uviedol do písomného vyhotovenia kúpnej zmluvy svedok K. N. ako vtedajší starosta, právny úkon A. N. a K. C. staršieho je v zmysle § 35 Občianskeho zákonníka potrebné vykladať podľa vôle toho, kto právny úkon urobil. Ak A. N. kúpil od K. C. pozemok vpredu pri potoku, mohla žalobcom neformálne darovať len tento pozemok a žiadny iný a žalobcovia mohli vstúpiť do držby len tohto pozemku a len v držbe tohto pozemku mohli byť dobromyseľní. Samotná A. N. tvrdila, že pozemok vzadu (terajšie parcely č. XXX/.XX a parc. č. XXX/.XX) kúpil zať (žalobca) od K. C. mladšieho! Na strane jednej tak žalobcovia tvrdia, že sporné parcely kúpila A. N.Á., na druhej strane A. N.Á. tvrdí, že tieto parcely kúpil žalobca, pričom tieto mal kúpiť od osoby, ktorá nebola ani vlastníkom. O tom, že žalobcovia užívali a oplotili si parcelu č. XXX/.XX a parc. č. XXX/.XX bez súhlasu vlastníka a bez toho, aby boli v užívaní dobromyseľní, svedčí tá skutočnosť, že žalovanému pred podaním žaloby predložili návrh na uzavretie kúpnej zmluvy, predmetom, ktorých by boli tieto parcely. Žalobcovia mali záujem o kúpu týchto nehnuteľností! Je zarážajúce, že súd prvej inštancie o týchto návrhoch zmlúv sa vo svojom rozsudku nezmienil ani sa žiadnym spôsobom s týmito dôkazmi nevysporiadal. Ak by žalobcovia boli dobromyseľní držiteľmi a užívateľmi a považovali sa za vlastníkov, nebol dôvod na to, aby žalovanému takéto návrhy v písomnej podobe predkladali.“ Odvolací súd nevyhodnotil skutkové zistenia, uvádzané v odvolaní žalovaného, v rozsudku sa s nimi nevysporiadal a tieto jasným a zrozumiteľným spôsobom neodôvodnil, rozhodnutie potrebné považovať za rozhodnutie, ktorým bolo porušené právo žalovaného na spravodlivý proces.

3.2. K dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. a) poukázal na znenie § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka a namietal závery odvolacieho súdu prezentované v bodoch 29. až 32. rozsudku s tým, že k týmto záverom dospel odvolací súd aj napriek tomu, že nebolo preukázané, čo bolo predmetom údajnej darovacej zmluvy uzavretej ústne medzi A. N.M. a žalobcami. Ak A. N. vo svojej výpovedi tvrdila, že od K. C. staršieho kúpila len pozemok pred domom a zať potom kúpil pozemok vzadu, neobstojí vyjadrenie v bode 11. odôvodnenia, že ide o vekovo starších ľudí, ktorí vzhľadom na značný odstup času sa k tomuto právnomu úkonu nemuseli vyjadriť presne. Ak A. N. kúpila len pozemok pred domom, nemohla ani ústne darovacou zmluvou darovať žalobcom pozemok za domom, ktorý podľa jej vyjadrenia kúpil zať, teda žalobca. Podľa názoru žalovaného sú tieto závery odvolacieho súdu v rozpore s § 129 ods. 1 a

§ 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka a vychádzajú z nesprávneho posúdenia predmetu a dobromyseľnosti držby. Odvolací súd nesprávne posúdil otázku predmetu a dobromyseľnosti držby v rozpore s ustálenou súdnou praxou, čím sa od nej odchýlil. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/78/2011, podľa ktorého tvrdenie držiteľa, že mu vec patrí, a že s ňou nakladá ako s vlastnou, musí byť podložené konkrétnymi okolnosťami, z ktorých možno usúdiť, že toto presvedčenie držiteľa bolo po celú vydržaciú dobu dôvodné (R 8/1991). Oprávnený je držiteľ, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí. Neoprávneným je teda držiteľ, ktorý so zreteľom na všetky okolnosti nie je dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí. O dobromyseľnú údržbu nemôže ísť, keď držiteľ veci od počiatku vedel o skutočnostiach spôsobilých objektívne vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Oprávnená držba sa teda zakladá na omyle držiteľa, ktorý sa domnieva, že je vlastníkom držanej veci. Omyl držiteľa musí byť ospravedlniteľný; ospravedlniteľným je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti toho, ktorého prípadu od každého výdrž vyžadovať. Pokiaľ omyl presahuje rámec bežného posudzovania veci, je neospravedlniteľný. Držiteľ, ktorý vec na základe takého omylu drží, nemôže byť držiteľom oprávneným. Obdobne dobromyseľnosť držby posudzoval najvyšší súd aj v rozsudku sp. zn. 4Cdo/506/2015 a v uznesení sp. zn. 4Cdo/361/2012.

4. Žalobcovia 1/, 2/ sa k dovolaniu žalovaného písomne nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného nie je dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

7. Dovolateľ uplatnil dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f) CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

K dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP:

8. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby

svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k vade namietanej dovolateľom.

12. V danom prípade žalovaný prípustnosť dovolania odvodil v prvom rade z § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces, ktorým mu malo byť znemožnené uskutočňovať jemu patriace procesné práva, oprel o tvrdenia, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a zmätočné, pretože odvolací súd nedal odpoveď na skutkové okolnosti, uvádzané žalovaným v odvolaní.

13. Pokiaľ ide o námietku nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti napadnutého rozsudku, dovolací súd uvádza, že jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak ale ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

14. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

15. Rozhodnutie je nepreskúmateľné vtedy, keď jeho písomné vyhotovenie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porovnaj závery vyplývajúce zo stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 03. decembra 2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod č. 2). Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu

treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia, priečiacu sa pravidlám logického uvažovania.

16. K arbitrárnosti rozhodnutia Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vo viacerých svojich rozhodnutiach, napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012).

17. Po preskúmaní obsahu spisu a dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za neodôvodnené. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzi ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces.

18. Dovolací súd vzhľadom na obsah spisu vrátane rozhodnutia odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozhodnutím súdu prvej inštancie ako organickej (kompletizujúcej) jednoty, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), môže len konštatovať, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry, obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za nedostatočne odôvodnené. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzi ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu.

19. Z obsahu preskúmaného rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd v dôvodoch rozsudku uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení, a prečo rozhodnutie okresného súdu považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnil aj ďalšie dôvody. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že mal za to, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a z listinných skutočností vyvodil správny právny záver, a preto si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkázal (bod 10. rozsudku) v súlade s § 387 ods. 2 CSP. K odvolacej námietke žalovaného, týkajúcej sa obsahu v konaní vypočutých svedkov A. N. a K. C. v bode 11. rozsudku odvolací súd osobitne uviedol: „Pokiaľ ide o výpovede v konaní vypočutých svedkov A. N. a K. C. staršieho ako priamych účastníkov kúpnej zmluvy uzatvorenej dňa 19.07.1994, je potrebné v tejto súvislosti zdôrazniť, že ide o vekovo starších ľudí, ktorí vzhľadom na značný odstup času sa k tomuto právnemu úkonu nemuseli vyjadriť presne. Za takejto situácie, za hodnoverný dôkaz o predmete kúpnej zmluvy je potrebné považovať samotnú kúpnu zmluvu zo dňa 19.07.1994 spísanú na žiadosť predávajúceho a kupujúceho vtedajším starostom Obce N. K. N.. Táto kúpna zmluva nepredstavuje rozsiahly dokument a k jej podpísaniu došlo až po prečítaní a vysvetlení jej obsahu. Z tejto zmluvy bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že predmetom predaja bola časť nehnuteľností vyznačených na geometrickom pláne a na správe katastra identifikovaných ako parcely č. XXX/XX a č. XXX/XX, a to rovnobežne s parcelou č. XXX/X vo vlastníctve žalobcov v 1. a 2. rade za dohodnutú cenu 4.000 Sk. Predmetom predaja nebola len časť parcely č. XXX/XX nachádzajúca sa pred parcelou č. XXX/X vo vlastníctve žalobcov, ale aj časť parcely XXX/XX nachádzajúca sa za touto nehnuteľnosťou. Následne

nehnuteľnosti nadobudnuté kúpnu zmluvou A. N. darovala žalobcom v 1. a 2. rade.“ V bode 12. rozsudku sa odvolací súd vysporiadal s odvolacou námietkou žalovaného, týkajúcou sa doby oplatenia sporných nehnuteľností a ich užívania žalobcami 1/, 2/: „Žalobcovia v 1. a 2. rade od roku 1994 sporné nehnuteľnosti užívali ako svoje vlastné a tieto mali aj riadne oplatené. V konaní vypočutý svedok N. E., bezprostredný sused žalobcov v 1. a 2. rade, potvrdil existenciu oplatenia, a to už od roku 1993. Rovnako nemal vedomosť ani o nijakých nezrovnalostiach týkajúcich sa nehnuteľností tvoriacich predmet sporu.“ V bode 13. rozsudku doplnil, že „Taktiež v konaní vypočutý svedok K. N.B., bývalý starosta Obce N., ktorý spísal kúpnu zmluvu zo dňa 19.07.1994, potvrdil, že jej predmetom neboli len pozemky v prednej časti pred rodinným domom žalobcov, ale aj v zadnej časti.“ Odvolací súd sa zaoberal i odvolacou námietkou žalovaného, týkajúcou sa porušenia jeho práva na spravodlivý proces v súvislosti so zisťovaním skutkového stavu veci súdom prvej inštancie a v bode 22. rozsudku uzavrel: „V danom prípade odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisu dospel k záveru, že všetky skutkové zistenia, ktoré súd prvej inštancie posúdil, sú správne a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. V konaní súdu prvej inštancie a skutkovom závere, ku ktorému z vykonaných dôkazov dospel, nebol odvolacím súdom zistený žiaden z dôvodov preukazujúcich nesprávne zistenie skutkového stavu.“ Po zhrnutí teoretických východísk procesu hodnotenia dôkazov v bodoch 23. až 26. rozsudku, odvolací súd v bode 27. zhrnul: „V prejednávannej veci žalobcovia od roku 1994 začali sporné nehnuteľnosti užívať na základe ústnej darovacej zmluvy a nehnuteľnosti užívali v dobrej viere, že im patria, boli dobromyseľní, ich držba nebola nikým a ničím rušená. Skutočnosť, že nedošlo k perfektnej, teda k platnej darovacej zmluve, na posudzovanie oprávnenosti držby žalobcov v 1. a 2. rade nemá podstatný vplyv.“ Napokon za právne bezvýznamnú označil v bode 32. rozsudku odvolací súd argumentácia žalovaného, podľa ktorej mu žalobcovia pred podaním žaloby predložili návrh na uzavretie kúpnej zmluvy, predmetom ktorej boli sporné nehnuteľnosti. „Ako to vyplýva z obsahu spisu, k vyhotoveniu tejto novej formálnej kúpnej zmluvy žalobcovia pristúpili až po tom, čo zistili, že nie sú zapísaní ako vlastníci nehnuteľností, a preto sa snažili o mimosúdne vyporiadanie tejto záležitosti. V tom čase však už bol zavŕšený proces vydržania nehnuteľností tvoriacich predmet sporu a to uplynutím 10 ročnej vydržacej doby počítanej od roku 1994.“ Z obsahu napadnutého rozsudku nevyplýva nedostatočnosť alebo nepresvedčivosť, ani absencia o skutkových a právnych záveroch, či taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil.

20. Pokiaľ ide o námietku dovolateľa, vyplývajúcu z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP), týkajúcu sa nesprávne zisteného skutkového stavu, dovolací súd poznamenáva, že na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu dovolací súd nie je oprávnený, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018).

21. Procesnú vadu vedúcu k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces dovolateľ v tejto súvislosti videl v tom, že odvolací súd nevyhodnotil správne obsah výpovedí svedkov A. N. a K.Á. C. staršieho, obsah žaloby, vyjadrenia žalobcov 1/, 2/ vo veci i ďalšie v konaní produkované dôkazy, z ktorého dôvodu mal za nesprávny skutkový stav, zistený odvolacím súdom.

22. Dovolací súd pripomína, že hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30. júna 2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov CSP a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Porušením práva na spravodlivý proces však nie je

iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany, resp. strán sporu. Z práva na spravodlivý súdny proces totiž pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

23. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní vo všeobecnosti spochybňoval vykonané dokazovanie a namietal podľa neho nesprávne zistený skutkový stav veci, dovolací súd zdôrazňuje, že sporové konanie je konaním, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné, úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné. Dovolací súd ďalej zastáva názor, že uvedené námietky dovolateľa predstavujú jeho prostý nesúhlas s vyhodnotením dôkazov a skutkovým záverom, keď sa dovolateľ nestotožňuje so záverom odvolacieho súdu o unesení dôkazného bremena žalobcami ohľadom splnenia zákonných predpokladov vydržania sporných nehnuteľností v zmysle 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 134 Občianskeho zákonníka a dožaduje sa vyhodnotenia skutkových okolností, zistených vykonaným dokazovaním v jeho prospech, čo však nepredstavuje zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

24. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzavrel, že také pochybenia súdov v procese dokazovania, ktoré by znemožnili žalovanému uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP z obsahu spisu nevyplývajú. Prípustnosť dovolania z tohto zákonného ustanovenia preto nie je daná.

K dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

25. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

26. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

27. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“).

28. Na to, aby mohol dovolací súd podrobiť dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, uvedeného pod písmenom a) až c) ustanovenia § 421 ods. 1 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v zákone (§ 431 až § 435 CSP).

29. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 ods. 1 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP).

30. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

31. Dovolateľ konkrétnu právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, nesformuloval. Z hľadiska obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) je však zrejmé, že nesúhlasí s aplikáciou zákonných ustanovení o vydržaní a nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na daný skutkový stav, pričom poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/78/2011, 4Cdo/506/2015 a 4Cdo/361/2012, od ktorých sa mal odvolací súd pri svojom rozhodovaní podľa jeho názoru odkloniť. Mal za to, že odvolací súd nebral do úvahy všetky okolnosti veci, zistené z dôkazov, v dôsledku čoho nesprávne posúdil oprávnenosť (dobromyseľnosť) držby nehnuteľností žalobcami.

32. Z ustanovenia § 134 Občianskeho zákonníka vyplýva, že na vydržanie nehnuteľnosti je potrebná dobromyseľná držba, t. j. držiteľ musí byť v dobrej viere, že mu vec patrí, čo znamená, že nemá ani nemohol mať pochybnosti o svojom vlastníckom práve. Zároveň držiteľ musí vec ovládať a užívať ako vlastník súvisle v zákonom stanovenej lehote (pri nehnuteľnostiach 10 rokov). Podľa ustanovenia § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa preukáže, že držba je oprávnená.

33. V dovolateľom označenej veci, vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 6Cdo/78/2011, navrhovateľ vyvodzoval vznik svojho vlastníctva vydržaním z neformálnej dohody s právnu predchodkyňou odporcu. Predmetom tejto dohody bola nehnuteľnosť, na platný prevod vlastníctva ktorej je podľa zákona potrebná písomná zmluva. Rozsudkom zo dňa 30. novembra 2011 najvyšší súd potvrdil záver dovolacieho súdu o neospravedliteľnom omyle navrhovateľa, vychádzajúcom z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka. Konanie v právnom omyle ale môže viesť k oprávnenej držbe len výnimočne, len pri právnom omyle ospravedliteľnom. Najvyšší súd konštatoval, že „Oprávneným je držiteľ, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí. Neoprávneným je teda držiteľ, ktorý so zreteľom na všetky okolnosti nie je (nemôže byť) dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí. Dobromyseľnosť držby zaniká v momente, keď sa držiteľ oboznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne boli spôsobilé vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnú držbu nemôže ísť, keď držiteľ veci od počiatku vedel o skutočnostiach spôsobilých objektívne (u každého iného nachádzajúceho sa v obdobnej situácii) vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Oprávnená držba sa teda zakladá na omyle držiteľa, ktorý sa domnieva, že je vlastníkom držanej veci. Omyl držiteľa musí byť ospravedliteľný; ospravedliteľným je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti toho - ktorého prípadu od každého vyžadovať. Pokiaľ omyl presahuje rámec bežného posudzovania veci, je neospravedliteľný. Držiteľ, ktorý drží vec na základe takého omylu, nemôže byť držiteľom oprávneným. Ospravedliteľným omylom môže byť omyl skutkový aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z nedostatku vedomosti o dôsledkoch právnych skutočností, ktoré sú všeobecne záväznými právnymi predpismi považované za právne relevantné. Pre účely prejednávanej veci treba osobitne zdôrazniť, že omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti alebo nedokonalnej znalosti celkom jednoznačného a zrozumiteľného ustanovenia zákona je právny omyl neospravedliteľný (pozn.: k obdobnému záveru dospel najvyšší súd aj v ďalších rozhodnutiach - viď napríklad sp. zn. 3 Cdo 97/2009, 4 Cdo 283/2009, 5 Cdo 30/2010 a 6 M Cdo 5/2010). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu, ktorý zastáva aj v tejto veci, nie je neznalosť inak jasného, zrozumiteľného a nesporného ustanovenia zákona pri robení právneho úkonu ospravedliteľná -

pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť. Vzhľadom na všeobecne (aj v oblasti súkromného práva) uznanú zásadu *ignorantia iuris non excusat* (neznalosť zákona neospravedľuje), vyplývajúcu zo samej podstaty práva, právny omyl držiteľa, vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby, nie je neospravedlniteľný. Len výnimočne možno takýto omyl ospravedlniť, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzny výklad. Preto ak sa niekto uchopí držby nehnuteľnosti na základe ústnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti, i keď je podľa zákona musí mať zmluva o prevode nehnuteľnosti písomnú formu (§ 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka), nemôže byť s ohľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom veci.“

34. V rozsudku sp. zn. 4Cdo/361/2012 zo dňa 27. januára 2015 najvyšší súd riešil situáciu, keď žalobcovia svoj titul vstupu do držby odvodzovali z ústnej zmluvy o prevode pozemku. V dobe, keď sa držiteľia ujali držby, platný Občiansky zákonník pre nadobudnutie vlastníctva k nehnuteľnosti vyžadoval písomnú scudzovaciu zmluvu (§ 46 ods. 1). Pri riešení otázky či boli v danej veci splnené predpoklady pre vydržanie vlastníctva nehnuteľnosti žalobcami dospel dovolací súd k pomerne striktnému záveru, že „držba nehnuteľnosti opierajúca sa o ústnu zmluvu nemôže viesť k vydržaniu nehnuteľnosti (viď rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/137/2011)“. Vo svojich právnych východiskách dovolací súd tiež uviedol: „Ako už bolo uvedené vyššie, omyl vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka ospravedlniteľný nie je. Žalobcovia nepreukázali so zreteľom na všetky okolnosti, že boli dobromyseľní, predovšetkým nepreukázali riadny vstup do držby. Samotné dlhodobé užívanie nehnuteľnosti, ani nerušenie v užívaní pre dobromyseľnosť nepostačuje.“ Najvyšší súd uviedol: „Dobrá viera držiteľa sa musí teda vzťahovať na všetky právne skutočnosti, ktoré majú za následok nadobudnutie veci alebo práva, ktorá je predmetom držby, teda aj na existenciu platnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti. Judikatúra súdov je konštantná v tom, že pokiaľ sa niekto uchopí držby nehnuteľnosti po 1. apríli 1964 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzavretá v písomnej forme, nemôže byť so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu nehnuteľnosť patrí a v zmysle § 130 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka nemôže byť držiteľom oprávneným (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2011 sp. zn. 5 Cdo 49/2010). Na základe ústnej zmluvy o jej prevode nemôže byť vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom veci aj keď je subjektívne presvedčený, že takáto zmluva na originálne nadobudnutie vlastníckeho práva postačuje. Držba nehnuteľnosti opierajúca sa o ústnu zmluvu nemôže viesť k vydržaniu nehnuteľnosti (m. m. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. decembra 2013 sp. zn. 1Cdo/137/2011).“

35. V uznesení sp. zn. 4Cdo/506/2015 zo dňa 26. januára 2016 najvyšší súd, vychádzajúc zo rovnakých právnych úvah, ako v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/78/2011, konštatoval, že „pokiaľ v preskúmvanej veci sa poručníci ujali v roku 1972 držby pozemkov na základe zmluvy o ich prevode, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom, hoci zákon takúto registráciu vyžadoval, nemohli byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že sú ich vlastníckmi, aj keď subjektívne mohli byť o svojom vlastníctve presvedčení. Požiadavka na registráciu zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnej veci bola v Občianskom zákonníku jasne a jednoznačne vymedzená v ustanovení § 134 ods. 2 (v znení platnom do 31. decembra 1991) tak, že ak sa nehnuteľná vec prevádza na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo účinnosťou zmluvy, pričom na jej účinnosť je potrebná registrácia štátnym notárstvom, ak nejde o prevod do socialistického vlastníctva. Odvolací súd však správne uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia, že dobromyseľnosť držby právnych predchodcov žalobcov spochybňovala už samotná kúpna zmluva z 12. apríla 1972, keď táto nebola podpísaná všetkými jej účastníkmi, pretože jednoznačne zmluvu nepodpísala kupujúca U. (už táto samotná skutočnosť vylučovala dobromyseľnosť kupujúcich, pretože tejto skutočnosti si museli byť obaja vedomí) a taktiež priamo z obsahu zmluvy vyplývajúca skutočnosť, že zmluva podlieha registrácii štátnym notárstvom, ale v neposlednej rade aj samotná nekonkrétnosť predmetu kúpnej zmluvy, keďže predmetom prevodu bol „zbytok stavebnej parcely č. XXX/XX“ vo výmere 1.122 m².“

36. Dovolací súd, s poukazom na to, že najvyšší súd môže pri posúdení prípustnosti dovolania

zohľadňovať aj tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil (k tomu pozri I. ÚS 51/2020), však vo vzťahu k argumentácii dovolateľa konštatuje, že súčasná súdna prax (dovolacieho i ústavného súdu) sa v súvislosti s interpretáciou § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 OZ, t. j. s otázkou, či môžu byť splnené podmienky vydržania (aj) bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu viacerými rozhodnutiami vrátila k právnym záverom staršej judikatúry (napr. uznesenie sp. zn. 5Cdo/210/2019 z 12. augusta 2021, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 484/2015 zo 14. novembra 2018 (publikovaný v Zbierke nálezov s uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 48/2018). sp. zn. III. ÚS 468/2022 z 24. novembra 2022, v zmysle ktorej pri posudzovaní nadobudnutia vlastníctva vydržaním nehnuteľností (na rozdiel od preukazovania vlastníctva), nie je treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v čom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby.

37. Podľa právnej vety rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. IVCdo/1/2024 zo dňa 13. mája 2024 (publikovaný v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 15/2024) „Právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.“ Najvyšší súd v rozsudku uviedol: „Držiteľ je teda dobromyseľný o tom, že mu vec patrí vtedy, keď je poctivý, čestný o tom, že svojou držbou vykonáva vlastné právo, a teda že svojou držbou nerobí inému zle, že nezasahuje do práva iného, že nekoná bezprávne. Pri vydržaní nejde o to, či je držiteľ dobromyseľný s ohľadom na právny poriadok ako taký, ale či ho môžeme považovať za nedobromyseľného vo vzťahu k vlastníkovi, ktorý má stratiť svoje vlastníctvo, teda či na jeho správaní k vlastníkovi je niečo odsúdeniahodného, čo spôsobuje, že spoločnosť nechce poskytnúť ochranu jeho dlhodobej a vlastníkom nerušenej držbe. Súd sa v rámci skúmania otázky dobromyseľnosti zameriava na skúmanie poctivosti konania držiteľa z objektívneho hľadiska a nie na skúmanie (ne)existencie právneho titulu. Ako je už uvedené vyššie, je to dané tým, že na vznik držby nie je nevyhnutná existencia právneho dôvodu jej uchopenia a právny dôvod jej uchopenia je/môže byť len jedným z dôkazných prostriedkov, osvedčujúcich oprávnenosť držby. Pokiaľ platnosť právneho dôvodu uchopenia držby nie je rozhodujúcim kritériom pre skúmanie dobromyseľnosti držiteľa o oprávnenosti jeho držby potom ani právny omyl nie je - z hľadiska platnosti a existencie právneho dôvodu uchopenia držby - rozhodujúci bez ohľadu na to, či je ospravedliteľný alebo neospravedliteľný. Neexistencia alebo neplatnosť právneho titulu teda sama o sebe nevyklučuje poctivosť konania konajúceho a jeho dobromyseľnosť v tom, že mu vec alebo právo patrí, a teda že vzhľadom na jeho presvedčenie objektívne vzaté koná v dobrej viere t. j. v ospravedliteľnom omyle o poctivosti nadobudnutia držby. Na základe uvedeného je možné aj naďalej zotrvávať na názore, že na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia - riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby (R 45/1986). Poctivosť konajúceho účastníka občianskoprávného vzťahu ma pri skúmaní dobromyseľnosti držiteľa nepochybne zásadnejší význam, ako (ne)existencia právneho titulu, ktorý právny predpoklad vydržania zákon de lege lata nestanovuje.“

38. Pokiaľ potom v okolnostiach posudzovanej veci nižšie súdy skutkovo ustálili (§ 442 CSP), že právna predchodkyňa žalobcov, A. N., nadobudla nehnuteľnosti v roku 1994 v dobrej viere ako kúpu, uhradila za ne sumu 4.000,- Sk, a tieto nehnuteľnosti potom ústnou zmluvou darovala žalobcom, držba žalobcov bola nerušená a trvala viac ako 10 rokov, a na uvedenom skutkovom základe vyslovil, že ich držba bola oprávnená a dobromyseľná, vo viere, že im nehnuteľnosti patria, vyslovený právny záver nemožno považovať za právne nekonformný. Skutočnosť, že nedošlo k perfektnej, teda k platnej kúpnej zmluve a následne k právne perfektnej darovacej zmluve, na posudzovanie oprávnenosti tejto držby nemala podstatný vplyv. Z týchto dôvodov senát najvyššieho súdu má za to, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu nastolenej dovolacej otázky spočíva na správnom právnom posúdení veci a podané dovolanie je potrebné odmietnuť pre nezistený odklon od aktuálnej ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu.

39. Zhrnúc uvedené, dovolací súd dovolanie žalovaného v časti, v ktorej namietal vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné podľa § 447 písm. c) CSP. Ak dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolanie nie je prípustné z dôvodu, že odklon od dovolateľom označených rozhodnutí v konaní nebol zistený. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie i v tejto časti odmietol (§ 447 písm. f) CSP).

40. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

41. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.